

รูปธรรมะสำคัญ

การสังเคราะห์ทศวิชัยเกี่ยวกับหลักธรรม

กองวิจัยทางพระพุทธศาสนา กรมวิเทศนิต

กรุงเทพฯ กรมวิเทศนิต

พ.ศ. 2543

สรุปสาระสำคัญ

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2543

สรุปสาระสำคัญการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2543

จำนวนพิมพ์ 5,000 เล่ม

ISBN 974-268-9512

เอกสารรายงานวิจัยทางการศึกษา อันดับที่ 257/2543

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารสรุปสาระสำคัญการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ ตามแผนปฏิบัติการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งดำเนินงานโดยกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์จะช่วยให้อาณาศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษามีฐานความรู้ และมีศักยภาพในการใช้การวิจัยเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางให้ผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี จึงได้จัดทำเป็นเอกสารเพื่อเผยแพร่แก่ผู้เกี่ยวข้อง

กรมวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารนี้จะเป็นประโยชน์แก่ครูผู้สอนและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยทั่วไป

๐
๑๖๑ A

(นายอรุณ จันทวานิช)

อธิบดีกรมวิชาการ

คำนำ	
สารบัญ	
ความเป็นมาและปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ประชากร	3
เครื่องมือที่ใช้	3
การเก็บรวบรวมข้อมูล	3
การวิเคราะห์ข้อมูล	4
ผลการสังเคราะห์งานวิจัย	4
การพัฒนาหลักสูตร	4
องค์ประกอบหลักสูตร	5
การใช้หลักสูตร	8
การประเมินผลหลักสูตร	14
บรรณานุกรม	27
คณะผู้ดำเนินการวิจัย	33

1. ความเป็นมาและปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิรูปการศึกษา โดยมีจุดเน้นที่จะพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น ด้วยการปฏิรูปหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาครูและบุคลากร และการบริหารจัดการทางวิชาการ และจัดให้มีการพัฒนามาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกระบวนการสำคัญของการดำเนินงานให้บังเกิดผล จึงระบุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับที่ 8 ว่าต้องพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยให้สูงขึ้น เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคน เป็นเป้าหมายหลัก

ในระยะกว่า 20 ปีที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการ ได้พัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 และประกาศให้สถานศึกษาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ความคิด และทักษะในการปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เกิดความสุข มีรายได้จากอาชีพที่สุจริต และมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติ แต่จากการประเมินผลการจัดการศึกษา (กึ่งกาญจน์ สิริสุนทร และกนก อินทรพฤษย์. 2542; ชัยวัฒน์ วัชรมัย และกนก อินทรพฤษย์. 2542) พบว่า เยาวชนไทยยังมีคุณลักษณะบางประการไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรและต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาและการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับที่ 8 บรรลุนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ กรมวิชาการในฐานะหน่วยงานวิชาการซึ่งมีหน้าที่หลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม จึงเร่งศึกษากันว่าหาแนวทางพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ของเยาวชน และโครงการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ ตามแผนปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นการดำเนินงานประการหนึ่งที่กรมวิชาการคาดหวังว่า จะช่วยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ได้ และวัตถุประสงค์ประการแรกของโครงการดังกล่าวก็คือ การศึกษาและสังเคราะห์ผลงานวิจัยด้านการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการส่งเสริมและสนับสนุนข้อมูลด้านการวิจัย อันจะนำไปสู่การพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้และมีศักยภาพในการใช้การวิจัยเป็นพื้นฐานพัฒนาการเรียนรู้ ตามแผนปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ (แผนที่ 20) ซึ่งการสังเคราะห์งานวิจัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับหลักสูตร จะทำให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนเพียงพอกับการนำไปพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ในโอกาสต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับหลักสูตร ที่พิมพ์เผยแพร่ในระหว่างปี พ.ศ. 2523 ถึงปี พ.ศ. 2542

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร

ประชากรการวิจัยเป็นเอกสารรายงานวิจัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับหลักสูตรระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่พิมพ์เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2523 ถึง พ.ศ. 2542 และมีการรายงานเชิงเนื้อหาเพียงพอสำหรับนำมาสังเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จำนวน 27 เรื่อง

3.2 เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสรุปรายงานการวิจัยที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมและจัดบันทึกข้อมูล โดยมีประเด็นการรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ชื่อผู้วิจัย ชื่องานวิจัย ปีที่ทำการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการวิจัย และผลการวิจัย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเอกสารงานวิจัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับหลักสูตรระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จากห้องสมุดเอกสารงานวิจัย

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งศึกษา และจัดบันทึกข้อมูลลงในแบบสรุปรายงานการวิจัย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีสังเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อลงสรุปประเด็นสำคัญของ ข้อค้นพบจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง แล้วจำแนกและจัดหมวดหมู่ประเด็นสำคัญ เข้าด้วยกัน จากนั้นจึงทำการเรียบเรียงให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน และนำเสนอในลักษณะการบรรยาย

4. ผลการสังเคราะห์งานวิจัย

จากเอกสารงานวิจัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับ หลักสูตรทั้ง 27 เรื่อง สามารถสังเคราะห์ออกมาตามประเด็นสำคัญได้ 4 ประเด็น คือ การพัฒนาหลักสูตร องค์ประกอบหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตร โดยมีสาระสำคัญของเนื้อหาในแต่ละประเด็น ดังนี้

4.1 การพัฒนาหลักสูตร

จากการศึกษาลักษณะการจัดทำรายวิชาที่เหมาะสมกับ ห้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษา ของ พิกุล สีหาพงษ์ (2535) ในระหว่าง ปี 2534-2535 ด้านสภาพการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรห้องถิ่นตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 พบว่า โรงเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตรห้องถิ่นตามหลักสูตร มัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 นั้น หน่วยศึกษานิเทศก์ ประจำเขตการศึกษาได้พัฒนาหลักสูตรร่วมกับโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้

หลักสูตร ในลักษณะทำสื่อเสริม เพิ่มเติมรายละเอียดในเนื้อหาวิชาที่มีอยู่แล้ว และจัดกิจกรรมเสริม มณีนีภา ชุตินุตร (2542) ได้สำรวจแนวคิดของผู้บริหารและครูผู้สอน ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมีวิธีการดังนี้ คือ เชิญผู้รู้มาร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เชิญผู้รู้มาสอนนักเรียน และส่งนักเรียนไปฝึกงานที่บ้านหรือสถานประกอบการของผู้รู้ ให้นักเรียนสำรวจข้อมูลของท้องถิ่น และนำสิ่งที่ป็นองค์ความรู้มาจัดการเรียนการสอน จัดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรืออุทยานศึกษาให้นักเรียนศึกษา กันกว่า ด้วยการรวบรวมความรู้ในท้องถิ่น เสาหาผู้รู้ในท้องถิ่นหรือวิทยากร และติดต่อประสานงานเพื่อขอความร่วมมือ

4.2 องค์ประกอบหลักสูตร

จากการวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของ โกวิท ประवालพฤกษ์ และคณะ (2532 ก) พบว่า โครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษาบางส่วนยังไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จุดหมายของหลักสูตรมากเกินไปและบางข้อไม่ชัดเจน แต่ส่วนใหญ่นำไปปฏิบัติได้ โครงสร้างและเนื้อหาบางกลุ่มประสบการณ์ยังไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัย และอัตราเวลาเรียน หนังสือเรียนและแผนการสอนบางกลุ่มประสบการณ์ยังไม่มีคุณภาพ ครูมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน แต่ยัง 'ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดหมายของหลักสูตร ผู้บริหารและผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตรเป็นอย่างดี พันธณีย์ วิหคโค (2532) ทำการวิเคราะห์งานวิจัยการศึกษาด้านประถมศึกษาในประเทศไทย

ด้านองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร พบว่า หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบาย และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีมากและกว้างเกินไป เนื้อหาวิชา แผนการสอน/คู่มือครู กิจกรรมที่กำหนดไว้ไม่สัมพันธ์กันและไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น อัตราเวลาเรียน เพศ วัย และวุฒิภาวะของนักเรียน เนื้อหาบางกลุ่มประสบการณ์ยังขาดการปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักคิดและใช้เหตุผล ไม่ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม ไม่เน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง เอกสารสำหรับค้นคว้าและสื่อการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ กับความต้องการของครู ศรีสมร พุ่มสะอาด (2540 ก) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ประสิทธิผลของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และจากการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และสื่อการเรียนการสอนไม่พอเพียง ด้านกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนเน้นกิจกรรมตามนโยบายมากกว่าการแก้ปัญหาตามสภาพของนักเรียนหรือโรงเรียน ผู้บริหารและครูเห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนครูที่มีความสามารถเฉพาะด้านไม่เพียงพอ ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวนนักเรียนในชั้นมากดูแลไม่ทั่วถึง และครูมีกิจกรรมอื่นมากทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผล ครูและผู้บริหารต้องการให้ครูได้รับการพัฒนาการเรียนการสอน การทำสื่อ และใช้สื่อแปลกใหม่อย่างต่อเนื่อง การวิจัยสังเคราะห์กระบวนการ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของ โกวิท ประวาลพุกัญญ์ และคณะ (2532 ข) พบว่า โครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษา

ตอนต้น มีหลักการเหมาะสมกับลักษณะของโรงเรียนและสังคมของประเทศ มีจุดมุ่งหมายชัดเจนนำไปปฏิบัติได้ แต่โรงเรียนยังไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน คำอธิบายรายวิชายังไม่เหมาะสมกับระดับชั้นและขาดความต่อเนื่อง โรงเรียนยังไม่ได้จัดทำวิชาเลือกตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ไม่สามารถจัดกิจกรรมการบริหารหลักสูตรและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกได้ครบถ้วน ระเบียบการประเมินผลสอดคล้องกับการพัฒนา หนังสือเรียนบางเล่มและหนังสือเสริมประสบการณ์ขาดคุณภาพ การนิเทศยังไม่ตอบสนองความต้องการและปัญหาการเรียนการสอน ผู้ปกครองและชุมชนยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้องและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนกลุ่มการงานอาชีพและพลานามัย การวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของโกวิท ประวาลพุกษ์ และคณะ (2532 ก) พบว่า โครงสร้างหลักสูตรเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถและบุคลิกภาพแต่ไม่สนับสนุนให้หาความรู้นอกห้องเรียน จุดหมายของหลักสูตรชัดเจนนำไปปฏิบัติได้ โครงสร้างและเนื้อหาไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน คำอธิบายรายวิชายังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รายวิชาไม่เหมาะสมกับระดับชั้นและขาดความต่อเนื่อง ระเบียบการประเมินผลสอดคล้องกับการประเมินเพื่อการพัฒนา บริการแนะแนวในโรงเรียนช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หนังสือเรียนวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นหนังสือที่มีคุณภาพ ศรีสมร พุ่มสะอาด (2540 ข) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 “วิสัยทัศน์การมัธยมศึกษาในอนาคต : สารและมุมมอง” เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานและแนวโน้มการพัฒนาการมัธยมศึกษาในอนาคตตามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม

สัมมนา สรุปได้ว่า สภาพการจัดการมัธยมศึกษาในอดีตที่ผ่านมา ทั้งด้าน
ปัจจัยและกระบวนการการเรียนการสอน ยังไม่เอื้อให้ผลผลิตเป็นไปตาม
เป้าหมายของหลักสูตรเท่าที่ควร

4.3 การใช้หลักสูตร

4.3.1 การใช้หลักสูตรในระดับประถมศึกษา โกวิท
ประवालพุกษ์ และคณะ (2532 ก) ได้ทำการวิจัยสังเคราะห์กระบวนการ
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน
ยังไม่สามารถจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียนได้
อย่างครบถ้วน ไม่สามารถจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนได้ครบถ้วน
และเพียงพอ ครูยังเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนและสอนแบบเน้น
เนื้อหา มากกว่ากระบวนการ แต่สามารถจัดและพัฒนาการสอนได้เหมาะสม
และเน้นให้ผู้เรียนรู้จักและพัฒนาตัวเองได้ แบบประเมินผลเปิดโอกาสให้
นักเรียนทุกคนพัฒนาดตนเอง แต่ครูยังใช้เทคนิคการวัดผลไม่ตรงกับ
ลักษณะจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรแต่ยังไม่สามารถ
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมาย
ของหลักสูตร ผู้บริหารและผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรและการใช้
หลักสูตรเป็นอย่างดี พันธณีย์ วิหคโต (2532) ทำการวิเคราะห์ งานวิจัย
การศึกษาด้านประถมศึกษาในประเทศไทย ด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน
การใช้หลักสูตร พบว่า หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ยังขาด
การปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักคิดและใช้เหตุผล ไม่ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม
ไม่เน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง โครงการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเสริม
การใช้หลักสูตรส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายจากส่วนกลางและเป็นการ
พัฒนาลักษณะนิสัย สายสมร ชาติยานนท์ และคณะ (2535) ได้ประเมิน
การใช้หลักสูตรปีการศึกษา 2533 ระดับประถมศึกษา พบว่า การจัดการ

ศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นการปฏิบัติงานด้านการเตรียมความพร้อม การบริหารหลักสูตร และการเรียนการสอนในระดับน้อย โดยโรงเรียน มีการเตรียมความพร้อมเรียงตามลำดับ คือ การเตรียมบุคลากร การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก การจัดระบบบริหาร การจัดสื่อวัสดุ อุปกรณ์ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร และการจัดข้อมูลพื้นฐาน มีการบริหารหลักสูตรเรียงตามลำดับ คือ การวางแผนทั่วไป การดำเนินงานตามแผน การจัดทำแผนงานด้านวิชาการ และการประเมินผลการดำเนินงาน มีการดำเนินงานการเรียนการสอนเรียงตามลำดับ คือ การสอนซ่อมเสริม เพื่อพัฒนาผู้เรียน การสอนเน้นกระบวนการกลุ่ม การจัดและพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดหมายของหลักสูตร การสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการสอนเน้นกระบวนการ ไตรรงค์ เจนการ (2538) ได้ประเมินผลการใช้หลักสูตร ปีการศึกษา 2535 ระดับประถมศึกษา ด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียน พบว่า ร้อยละ 63.10 มีการเตรียมความพร้อม ร้อยละ 64.94 มีการดำเนินการบริหารหลักสูตร ร้อยละ 69.64 มีการจัดกิจกรรมการสอนตามกิจกรรมต่างๆ ร้อยละ 65.98 มีการดำเนินงานต่างๆ เพื่อจัดการศึกษา โดยโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีการจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

4.3.2 การใช้หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปี พ.ศ. 2523 พันธณีย์ วิหคโต (2525) ได้ศึกษาสถานภาพของการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพและการใช้แหล่งวิทยาการและสถานประกอบการตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 พบว่า สถานศึกษาส่วนมากปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการ พ.ศ. 2523 โดยจัดส่งนักเรียนไปฝึกงานกับสถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน ในแหล่งวิทยาการ

หรือสถานศึกษาของรัฐบาล สถานประกอบการของเอกชน และสถานประกอบอาชีพอิสระของผู้ปกครอง จากการวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของ โกวิท ประวาลพุกษ์ และคณะ (2532 ข) พบว่า โรงเรียนยังไม่ได้จัดทำวิชาเลือกตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ไม่สามารถจัดกิจกรรมการบริหารหลักสูตร และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกได้ครบถ้วน ครูสอนแบบเน้นเนื้อหา มากกว่ากระบวนการ ระเบียบการประเมินผลสอดคล้องกับการพัฒนาครูมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนตามหลักสูตร แต่ยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรได้ อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2535) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรต่อการใช้หลักสูตรและการปฏิบัติตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้นฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 โดยสอบถามข้อมูลจากผู้เข้าร่วมประชุมเรื่อง “ภาพรวมการใช้หลักสูตร 2533” กับกรมวิชาการ สรุปได้ว่า เมื่อนักเรียนจบมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว รู้หรือค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง มีพื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาต่อ และเห็นด้วยน้อยเกี่ยวกับการมีพื้นฐานเพียงพอของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในการไปประกอบสัมมาชีพ ส่วนการสนองตามหลักการของหลักสูตร จุดเน้นของหลักสูตร การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร และการประเมินผลตามหลักสูตรนั้น ผู้ใช้หลักสูตรเห็นด้วยมาก ผู้ใช้หลักสูตรส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า โรงเรียนปฏิบัติตามหลักสูตรทุกข้อในเรื่อง การเตรียมตัวครู การเตรียมการจัดกิจกรรม การเตรียมการประเมินผล และการจัดรายวิชาเลือกเสรี ผู้มีรายวิชาสอนส่วนใหญ่ให้ข้อเท็จจริงว่ามีการปฏิบัติตามหลักสูตรในการเตรียมสื่อและอุปกรณ์ และการสอนซ่อมเสริม พิกุล สีหาพงษ์ (2535) ศึกษาลักษณะการจัดทำรายวิชาที่เหมาะสมกับ

ห้องดินของโรงเรียนมัธยมศึกษา ปี 2534-2535 ในด้านสภาพ
 การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
 พ.ศ. 2521 พบว่า โรงเรียนมีกระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะคู่มือครู
 มากที่สุด รองลงมา คือ หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือเรียน และหลักสูตร
 ถัดมา เบญจจรรยาวัศ (2535) ได้ประเมินการใช้หลักสูตรปีการศึกษา 2533
 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า โรงเรียนเตรียมความพร้อมได้มากในเรื่อง
 การเตรียมบุคลากรและการจัดระบบบริหาร โรงเรียนบริหารหลักสูตรได้
 มากในเรื่องการวางแผนทั่วไป ส่วนการเรียนการสอน โรงเรียนปฏิบัติ
 ได้มากในเรื่องการสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการจัดและพัฒนา
 การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับหลักสูตร อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2537)
 ได้ทำการสังเคราะห์ผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
 2533 จากความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และ
 ครูผู้สอน สรุปได้ว่า โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษา
 ตอนต้นได้ตามโครงสร้างของวิชาบังคับเลือกและวิชาบังคับแกน และ
 มีความสำเร็จพอควร แนวดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่
 โรงเรียนสามารถจัดได้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ ปลุกฝังค่านิยม
 ที่เป็นพื้นฐาน จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน และสอดแทรกการเสริมสร้าง
 ค่านิยมและพัฒนาจริยธรรม ทิศทางและจุดเน้นของโรงเรียนในการ
 ปลุกฝังคุณลักษณะให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ มีสุขภาพแข็งแรง มีความรู้พื้นฐาน
 วิชาสามัญ แก้ปัญหาเป็น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ผลการปฏิบัติตาม
 หลักสูตร ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพของผู้เรียนและผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์
 ทั่วไปในระดับที่น่าพอใจ ยกเว้นวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ที่
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ วันนิภา เลิศล้ำศรีเทียน และคณะ
 (2538) ได้ประเมินการใช้หลักสูตรปีการศึกษา 2535 ระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้น พบว่า กระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่
ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับมาก ทั้งด้านเตรียมความพร้อมของ
โรงเรียน การบริหารหลักสูตร และการเรียนการสอน

4.3.3 การใช้หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก
การวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช
2524 ของ โกวิท ประวาลพุกัญ และคณะ (2532 ค) พบว่า โรงเรียนจัด
สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนไม่ครบถ้วน การดำเนิน
งานตามระเบียบการวัดผลและประเมินผลมีปัญหาในทางปฏิบัติ ครู
ใช้เทคนิควิธีวัดผลไม่สอดคล้องกับลักษณะจุดประสงค์ ครูมีเจตคติที่ดี
ต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนตามหลักสูตรแต่ยังจัดกิจกรรมไม่บรรลุ
จุดประสงค์ของหลักสูตร อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2535) ได้ศึกษาความ
คิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรต่อการใช้หลักสูตรและการปฏิบัติตามหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 โดยสอบถามข้อมูลจาก
ผู้เข้าร่วมประชุมเรื่อง “ภาพรวมการใช้หลักสูตร 2533” กับกรมวิชาการ
สรุปได้ว่า ผู้ใช้หลักสูตรเห็นด้วยมากต่อหลักการของหลักสูตรที่ว่า เมื่อ
นักเรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะ
ศึกษาต่อได้ สามารถนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่
เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้ และเห็นด้วยน้อย
เกี่ยวกับการมีความรู้ทักษะเฉพาะด้านของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ที่จะนำไปประกอบอาชีพ ส่วนการสนองตามหลักการของหลักสูตร จุดเน้น
ของหลักสูตร การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร และการประเมินผลตาม
หลักสูตรนั้นผู้ใช้หลักสูตรเห็นด้วยมาก ผู้ใช้หลักสูตรส่วนใหญ่ให้ข้อมูล
ว่าโรงเรียนปฏิบัติตามหลักสูตรทุกข้อในเรื่องการเตรียมตัวครู การเตรียม
การจัดกิจกรรม การเตรียมการประเมินผล และการจัดรายวิชาเลือกเสรี

ผู้มีรายวิชาสอนส่วนใหญ่ให้ข้อเท็จจริงว่า มีการปฏิบัติตามหลักสูตรในการเตรียมสื่อและอุปกรณ์ และการสอนซ่อมเสริม ต่อมา อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2537) ได้ทำการสังเคราะห์ผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 จากความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สรุปได้ว่า โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ตามโครงสร้างของวิชาบังคับเลือกและวิชาบังคับแกน และมีความสำเร็จพอควร แนวดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่โรงเรียนสามารถจัดได้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ ปลุกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน และสอดแทรกการเสริมสร้างค่านิยมและพัฒนาจริยธรรม ทิศทางและจุดเน้นของโรงเรียนในการปลุกฝังคุณลักษณะให้แก่ผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ มีสุขภาพแข็งแรง มีความรู้พื้นฐานวิชาสามัญ แก้ปัญหาเป็น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ผลการปฏิบัติตามหลักสูตรช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพของผู้เรียนและผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทั่วไปในระดับที่น่าพอใจ ยกเว้น วิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ พิภูล สีหาพงษ์ (2535) ศึกษาลักษณะการจัดทำรายวิชาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษา ระหว่างปี 2534-2535 ด้านสภาพการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 พบว่า โรงเรียนมีการจัดทำวิชาอาชีพท้องถิ่นในลักษณะคู่มือครูมากที่สุด รองลงมา คือ หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือเรียน และหลักสูตร ปฏิพัทธ์ สุวรรณสร (2538) ได้ประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2536 พบว่า ด้านกระบวนการจัดการศึกษาโรงเรียนได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยเฉพาะการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ให้เหมาะสมมีการปฏิบัติในระดับมาก ด้านการบริหารหลักสูตรโรงเรียน มีการวางแผนทั่วไปในระดับมาก ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนดำเนินการวัดผลประเมินผลมากที่สุด

4.4 การประเมินผลหลักสูตร

4.4.1 การประเมินผลหลักสูตรระดับประถมศึกษา จากการติดตามและประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของ อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2523) โดยทำการวิเคราะห์พฤติกรรม การเรียนการสอนของครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนตาม หลักสูตรประถมศึกษา (ฉบับทดลอง) พุทธศักราช 2521 และที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 โดยใช้แบบสังเกต พฤติกรรมที่ดัดแปลงจากวิธีการของแฟลนเดอร์ส ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่ใช้หลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่า มีลักษณะเช่นเดียวกัน แต่มีแนวโน้มว่าครูที่ใช้หลักสูตรใหม่พูดน้อยลง พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนตามหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่า มีลักษณะที่แตกต่างกัน 3 ลักษณะ ได้แก่ นักเรียนตามหลักสูตรใหม่ใช้เวลา พุดริเริ่มขึ้นก่อนหรือแสดงความคิดเห็น ใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่มีการพูดและแสดงความคิดเห็น เมื่อเปรียบเทียบกับครูเพื่อตอบสนอง ครุมากกว่าหลักสูตรเก่า การใช้เวลาพูดและการใช้เวลาในการอ่านออกเสียงของนักเรียนไม่แตกต่างกัน แต่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นกับนักเรียนตามหลักสูตรใหม่น้อยกว่า และมีแนวโน้มว่านักเรียนตามหลักสูตรใหม่ใช้เวลาพูดเพื่อตอบสนองการพูดของครุมากกว่า พฤติกรรมการเรียนการสอนระหว่างครูและนักเรียนตามหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่ามีลักษณะเช่นเดียวกัน โดยนักเรียนใช้เวลาพูดประมาณครึ่งหนึ่งของเวลาที่ครูพูด มีความเงียบเกิดขึ้นใกล้เคียงกับเวลาทั้งหมดที่ครูและนักเรียนพูด และ

ความเจียบที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นความเจียบที่เกิดจากการเรียนการสอน และมีลักษณะเป็นความเจียบที่นักเรียนใช้เขียนหนังสือหรือทำแบบฝึกหัดมากที่สุด ภาควิชาศรร์ของโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่า มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนการสอนบางลักษณะของครูและนักเรียนในกลุ่มที่ใช้หลักสูตรเดียวกัน สังกัดของโรงเรียนมีผลต่อพฤติกรรมของครูและนักเรียนตามหลักสูตรใหม่ในด้านการใช้เวลาพูดของนักเรียน และการใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่มีการพูด อรุณศรี อนันตรศิริชัย และประไพ วรสกุล (2523) ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 3 ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาฉบับทดลอง และที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 3 ที่เรียนตามหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่างกันมากนัก แต่นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรใหม่มีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรเก่าอย่างเชื่อถือได้ทางสถิติ อรุณศรี อนันตรศิริชัย และมณีนภา ชูติบุตร (2524) ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาฉบับทดลอง และที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับทดลอง) มีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกือบทุกวิชาสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 อย่างเชื่อถือได้ทางสถิติ ยกเว้นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งสองหลักสูตรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่างกัน ขณะที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนตามหลักสูตรทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่า

นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2527) ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 5 ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาฉบับทดลอง และที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 พบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนทั้งหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่า ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ไม่ถึงร้อยละ 60 และผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกวิชาในระดับพอใช้ โดยวิชาที่นักเรียน หลักสูตรใหม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ดีกว่านักเรียนหลักสูตรเก่า คือ ภาษาไทย กลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มส่งเสริมลักษณะนิสัย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนทั้งหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่าผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ไม่ถึงร้อยละ 60 เช่นกัน และผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้เกือบทุกวิชาในระดับพอใช้ ยกเว้นกลุ่มส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านในระดับค่อนข้างดี โดยไม่มีวิชาใดที่นักเรียนหลักสูตรใหม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ดีกว่านักเรียนหลักสูตรเก่า โกวิท ประวาลพดุษม์ และคณะ (2532 ก) ได้วิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพื่อประเมินหลักสูตรประถมศึกษา พบว่า นักเรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐาน ยังไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต แต่มีค่านิยมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ ผู้ปกครองส่วนมากยังไม่ยอมรับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และยังไม่มีการประสานงานในเรื่องการเรียนการสอนระหว่างบ้านกับโรงเรียน รายงานการติดตามนักเรียนที่จบชั้นประถมปีที่ 6 รุ่นแรกของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในระดับมัธยมศึกษา ระยะที่ 1 ปีการศึกษา 2526-2529 ของจิตราภา กลุขลบุตร (2534 ก) พบว่า ระดับผลการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มประสบการณ์ของนักเรียนอยู่ในระดับ “พอใช้”

นักเรียนมีความสนใจในการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาและคาดหวังว่า
 คนมีโอกาสได้เรียนต่อค่อนข้างสูง คุณลักษณะที่นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์
 และควรพิจารณาปรับปรุง ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเพียรพยายาม
 การตรงต่อเวลา และความคิดสร้างสรรค์ ผู้ปกครองส่วนใหญ่คาดหวัง
 ให้นักเรียนเรียนสูงสุดเท่าที่จะเรียนได้ ส่วนผู้ปกครองของนักเรียนที่
 ไม่เรียนต่อต้องการให้ออกมาประกอบอาชีพเช่นเดียวกับตน คือ เกษตรกรรม
 ค้าขาย และบริการ นักเรียนที่มีโอกาสเรียนต่อมีแนวโน้มอัตราการเรียนต่อ
 ลดลงในแต่ละระดับ และมีความคาดหวังในการเรียนต่อสูงกว่า
 สภาพความเป็นจริง นักเรียนเลือกแผนการเรียนที่เน้นวิชาสามัญ
 มากกว่าอาชีพ โดยให้เหตุผลว่าเลือกตามความสนใจของผู้ปกครองและ
 ตนเอง และการเรียนวิชาสามัญได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อนมากกว่า
 การเรียนที่เน้นวิชาชีพ การเลือกโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ส่วนใหญ่
 ให้เหตุผลว่ามีคุณภาพสูงทางวิชาการและสามารถสอบเข้าเรียนต่อ
 มหาวิทยาลัยได้ นักเรียนที่มีโอกาสเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 มีปัญหาการเรียนจากครูสอนไม่เข้าใจ พื้นความรู้น้อย ทำการบ้านไม่ทัน
 ถูกบังคับให้เรียน วิชาที่มีปัญหา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
 พลานามัย ศิลปศึกษา การงานและอาชีพ นักเรียนที่เรียนต่อระดับมัธยม
 ศึกษาตอนปลายมีปัญหาเกือบทุกวิชา เพราะครูสอนไม่เข้าใจ นักเรียน
 ในสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสถาบันราชมนฑล มีปัญหาพื้นความรู้น้อย
 ทำให้ไม่เข้าใจบางวิชา ข้อมูลที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย
 สนใจ คือ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และตลาดแรงงาน โดยส่วนใหญ่
 มีความหวังว่าจะเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ตอนต้นมีเจตคติที่ดีต่อวิชาการงานและอาชีพ ต่างจากมัธยมศึกษาตอนปลาย
 ที่ไม่สนใจวิชาพื้นฐานอาชีพ คุณลักษณะที่นักเรียนสมควรพิจารณา

ปรับปรุงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ การรู้จักสิทธิและหน้าที่ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ การรู้จักสิทธิและหน้าที่ การเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม การมีสุขภาพสมบูรณ์ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีโอกาสเรียนต่อส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรของตนเรียนสูงที่สุด และต้องการให้ประกอบอาชีพรับราชการ นักเรียนไม่มีโอกาสเรียนต่อ ที่จบประถมศึกษาส่วนใหญ่ช่วยทำงานอาชีพของพ่อแม่ ได้แก่ เกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้าง นักเรียนไม่มีโอกาสเรียนต่อที่จบมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ปัญหาที่ประสบในชีวิตและการทำงาน ได้แก่ หางานทำยาก ความรู้พื้นฐานจากโรงเรียนไม่เพียงพอไม่สามารถนำไปใช้ทำงานได้ นักเรียนที่ออกไปทำงานเห็นความสำคัญของข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สถานฝึกอาชีพระบุว่า คุณลักษณะที่จำเป็นในการทำงานที่นักเรียนขาดอยู่ และโรงเรียนต้องเร่งปลูกฝังอย่างเร่งด่วนในเรื่องความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบ ต่อมา จิตราภา กุลชลบุตร (2534 ข) ได้ติดตามนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รุ่นแรก ของหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ในระดับมัธยมศึกษา ระยะที่ 2 ปีการศึกษา 2530-2532 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีโอกาสเรียนต่อมีแนวโน้มอัตราการเรียนต่อลดลงในแต่ละระดับ นักเรียนมุ่งเรียนต่อสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ และมีโอกาสได้เลือกแผนการเรียนหรือวิชาเลือกที่ตรงกับความสนใจ คุณลักษณะที่นักเรียนต้องปรับปรุง คือ การรู้จักสิทธิและหน้าที่ การมีสุขภาพสมบูรณ์ และการมีส่วนร่วมในความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายควรปรับปรุงพฤติกรรมด้านความรอบรู้เรื่องตลาดแรงงาน การมีความรู้และทักษะเพียงพอต่อการดำรงชีวิต นักเรียนระดับ ปวช. ควรปรับปรุงพฤติกรรมความรอบรู้เรื่อง

ตลาดแรงงาน ความเข้าใจปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศ และของโลก ความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก คุณลักษณะเด่นของนักเรียนที่เห็นได้ชัด คือ มีมนุษยสัมพันธ์ ขยันอดทน รับผิดชอบ มารยาทดี และมีความสามารถทางกีฬา คุณลักษณะที่เป็นจุดด้อยเห็นได้ชัด คือ ขาดระเบียบวินัย ผลการเรียนไม่ดี ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ชอบค้นคว้าหาความรู้ ขาดความเชื่อมั่น ไม่กล้าแสดงออก และขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ นักเรียนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานต้องปรับปรุงคุณลักษณะด้านความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบ จุดเด่นของนักเรียนที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน คือ ประสบการณ์มากกว่าเพื่อนรุ่นเดียวกันในเรื่องการทำงาน มนุษยสัมพันธ์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนจุดด้อย คือ ความรู้น้อย ขาดโอกาสสมัครงานดีๆ ขาดความเชื่อมั่น ความรู้จากโรงเรียนที่นักเรียนเข้าสู่ตลาดแรงงานนำไปใช้ประโยชน์ คือ ความรู้ในวิชาการงานและอาชีพ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย โดยมีความต้องการข้อมูลและความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการประกอบอาชีพ การเรียนต่อ การฝึกอาชีพเพิ่มเติม และจากการประเมินหลักสูตรระดับต่างๆ พบว่า มีเรื่องที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วนดังนี้ (1) หลักสูตรประถมศึกษา ต้องปรับปรุงในเรื่องเนื้อหาสาระในแต่ละวิชาที่มีมากเกินไป ความสอดคล้องกับระดับมัธยมศึกษา และการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบ (2) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นต้องปรับปรุงในเรื่องเนื้อหาสาระรายวิชาที่มีมากเกินไป ความเข้าใจของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับจุดเน้นของหลักสูตร การใช้ประโยชน์จากสถานฝึกอาชีพของรัฐและเอกชนเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะให้นักเรียน คำนิยามของผู้ปกครองและนักเรียนที่สนใจวิชาอาชีพน้อย การแนะแนวข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น ระเบียบและวิธีประเมินผล (3) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายต้องปรับปรุงในเรื่อง การใช้ประโยชน์จาก

สถานฝึกอาชีพและทรัพยากรท้องถิ่น ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน
สายวิชาอาชีพ จุดประสงค์การเรียนรู้และวิธีสอนของครู การประสานงาน
ระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอก เวลาเรียนภาคปฏิบัติ
และเวลาทำกิจกรรม (4) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพต้องปรับปรุง
ในเรื่องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้นักเรียน
ได้เลือกเรียนวิชาต่างๆ เวลาเรียนภาคปฏิบัติและเวลาในการฝึกงาน
ภาคสนาม ในปี พ.ศ. 2537-2538 จากรายงานผลการประเมินการใช้
หลักสูตรปีการศึกษา 2533 ระดับประถมศึกษาของ สายสมร ชาติยานนท์
และคณะ (2535) สรุปได้ว่า ด้านความรู้ความคิด นักเรียนประสบความสำเร็จ
ระดับดีในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การคิดและการแก้ปัญหา
และความรู้พื้นฐานเพื่อพัฒนาสังคม นักเรียนประสบความสำเร็จระดับ
ปานกลางในการคิดคำนวณ การเข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ
ความรู้พื้นฐานเพื่อพัฒนาอาชีพ ด้านคุณลักษณะ นักเรียนประสบความสำเร็จ
ระดับดีในคุณลักษณะทั่วไป คุณลักษณะเกี่ยวกับการรักการ
ทำงาน และคุณลักษณะเพื่อพัฒนาสังคม นักเรียนประสบความสำเร็จ
ระดับปานกลางในคุณลักษณะเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
การคิดและการแก้ปัญหา และความรู้พื้นฐานเพื่อพัฒนาสังคมระดับดี
มีผลสัมฤทธิ์ในการคิดคำนวณ การเข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ
ความรู้พื้นฐานเพื่อพัฒนาอาชีพระดับปานกลาง ไตรรงค์ เจนการ (2538)
ได้ประเมินผลการใช้หลักสูตร ปีการศึกษา 2535 ระดับประถมศึกษา
ด้านความสำเร็จของผู้เรียน พบว่า ร้อยละ 54.32 มีความสามารถ
ในการคิดคำนวณ ร้อยละ 55.07 มีความเข้าใจในกระบวนการทำงาน
ร้อยละ 72.68 มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา ร้อยละ 61.32

มีความเข้าใจในธรรมชาติและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 62.49 มีความเข้าใจในสภาพสังคม และร้อยละ 70.14 มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยมีค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบคุณลักษณะทุกด้านอยู่ในระดับสูง ได้แก่ คุณลักษณะเพื่อพัฒนาสังคม คุณลักษณะเพื่อพัฒนาสุขภาพ คุณลักษณะที่ดีในการทำงาน และคุณลักษณะเสียสละและมุ่งพัฒนา จิตริยา ไชยศรีพรหม และธัญญา เรืองแก้ว (2540) ได้ประเมินคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2539 พบว่า นักเรียนมีความสามารถทางการเรียนทั้งด้านความรู้ ความคิด คุณลักษณะทางคุณธรรมและค่านิยม การเขียนภาษาไทย และความสามารถทั่วไปสูงกว่าร้อยละ 50 โดยมีความสามารถทางภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การงานและพื้นฐานอาชีพ พลานามัย การคิด และแก้ปัญหา การเขียนภาษาไทย และความสามารถทั่วไปอยู่ในระดับพอใช้ มีความสามารถทางภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษาอยู่ในระดับดี และคุณลักษณะทางคุณธรรมและค่านิยมอยู่ในขั้นเห็นประโยชน์ ศรีสมร พุ่มสะอาด (2540 ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เพื่อตรวจสอบและหาข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าด้านภาษาไทย นักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย มีความรู้ความสามารถทางภาษาในระดับปานกลาง และในการฟัง พูด อ่าน เขียน ด้วยการปฏิบัติจริงนั้น นักเรียนสอบผ่านเกณฑ์ แต่มีถึงร้อยละ 20 ที่ไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่ว ด้านคณิตศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในระดับพอใช้ และมีจำนวนไม่น้อยที่เรียนอ่อนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินและได้คะแนนในระดับดีมากกว่า

นักเรียนที่ได้คะแนนระดับพอใช้ ด้านสร้างเสริมลักษณะนิสัย นักเรียนส่วนใหญ่สอบผ่านเกณฑ์ในระดับพอใช้ทั้งพลศึกษา ศิลปะ และดนตรี และมีประมาณร้อยละ 7 ที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์ต้องปรับปรุงแก้ไข ด้านการทำงาน พื้นฐานอาชีพ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และมีส่วนน้อยที่สอบภาคปฏิบัติจริงไม่ผ่านเกณฑ์

4.4.2 การประเมินผลหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากการวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของ โกวิท ประวาลพุกัญ และคณะ (2532 ข) พบว่า นักเรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต ยังบกพร่องในเรื่องการมีค่านิยมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ และไม่สามารถใฝ่หาความรู้ อย่างมีหลักการให้ทันสมัยอยู่เสมอ ครุยังประเมินผลไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด ครุมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนตามหลักสูตร แต่ยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรได้ ลักณา เบญจรวางศ์ (2535) ได้ประเมินการใช้หลักสูตรปีการศึกษา 2533 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการใช้ภาษาอยู่ในระดับดี มีทักษะการคิดคำนวณ ทักษะทางวิทยาศาสตร์ การคิดและแก้ปัญหา การพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และมีคุณลักษณะอยู่ในระดับดีทุกคุณลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไป คุณลักษณะเพื่อการพัฒนาอาชีพ และคุณลักษณะเพื่อการพัฒนาสังคม วันนิภา เลิศล้ำศรีเทียน และคณะ (2538) ได้ประเมินการใช้หลักสูตรปีการศึกษา 2535 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้งภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การคิดและการแก้ปัญหา ความรู้ความคิดเพื่อพัฒนาอาชีพ และความรู้ความคิดเพื่อ

พัฒนาสังคม กิ่งกาญจน์ สิริสุคนธ์ และกนก อินทรพฤกษ์ (2542) ได้ประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2540 พบว่า ความสามารถที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ การเขียนภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ ความสามารถที่ควรได้รับการพัฒนา คือ สังคมศึกษา และความสามารถที่นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ ภาษาไทย การเขียนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์

4.4.3 การประเมินผลหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เข็ม ใจเพชร และ วิเคราะห์ สัทบุตร (2525) ได้ประเมินมาตรฐาน การศึกษาระดับชาติ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประจำปีการศึกษา 2524 พบว่า ระดับความสามารถวิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชา ศิลปศึกษา ทุกสมรรถนะยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ระดับความสามารถวิชา ภาษาไทยส่วนมากทุกสมรรถนะยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ยกเว้นความสามารถ ในการอ่านแล้วตีความจากงานเขียนที่อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ และระดับ ความสามารถวิชาสังคมศึกษาทุกสมรรถนะอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2528) ได้ทำการประเมินหลักสูตรมัธยม ศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ด้านกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรได้ดำเนินการอย่างมีระบบและเป็นไป ตามขั้นตอนของหลักการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ที่ได้ดำเนินการไปจนครบวงจรนับว่าประสบความสำเร็จในด้านการจัดทำ หลักสูตร โดยผู้บริหาร ครู และนักเรียนยอมรับว่า จุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรเหมาะสมสอดคล้องกับความจำเป็น ความ ต้องการทางการศึกษา และสภาพปัจจุบัน กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ในโรงเรียน มีการปฏิบัติ และประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง เนื่องจากมีปัญหาอุปสรรคตั้งแต่การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร

ไปจนถึงการปฏิบัติจริง จากการประเมินผลการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง และได้รับคะแนนการรับรู้สูงกว่าโรงเรียนประเภทอื่นๆ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ คือ ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน คุณภาพและประสิทธิภาพของครูด้านความรู้ ความเข้าใจหลักสูตร วิธีการสอน และการประเมินผล และพบว่า นักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจทุกวิชา แต่ในภาพรวมของทั้งประเทศ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับน่าพอใจเพียงบางลักษณะ และมีผลสัมฤทธิ์ต่ำในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และความรู้เกี่ยวกับแหล่งสนเทศ สำหรับกระบวนการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรยังไม่ครบวงจร ขาดการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน และขาดการกำหนดตัวดัชนีชี้บ่งถึงผลสัมฤทธิ์ของการใช้หลักสูตร จากการวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของ โกวิท ประวาลพุกัญย์ และคณะ (2532 ค) พบว่า การเรียนการสอนมุ่งเน้นความรู้เพียงอย่างเดียว การเรียนการสอนวิชาชีฟไม่ช่วยให้นักเรียนนำไปปฏิบัติได้จริง นักเรียนมีความรู้และทักษะในวิชาชีฟไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต แต่มีค่านิยมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ ปฏิพัทธ์ สุวรรณศร (2538) ได้ประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2536 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความคิด ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นผสม กระบวนการคิดและแก้ปัญหา ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงานและการจัดการ สภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคม บทบาทหน้าที่ของบุคคลในสังคม และการอนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับนำพอใช้ ผลสัมฤทธิ์ด้านคุณลักษณะจิตพิสัย ได้แก่ การเสียสละ และมุ่งมั่น การมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์และการเสริมสร้างสภาพแวดล้อม การมุ่งมั่นและเข้าร่วมกิจกรรมในการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลและส่วนรวมอยู่ระดับเห็นประโยชน์ ยกเว้นการเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพและนิสัยรักการทำงาน อยู่ระดับใกล้เคียงกับเห็นประโยชน์ ชัยวัฒน์ วัชรมัย และกนก อินทรพฤกษ์ (2542) ได้ทำการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2540 พบว่า ความสามารถที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ การเขียนภาษาอังกฤษ เคมี่ ชีววิทยา คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ และความสามารถที่นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ สังคมศึกษา การเขียนภาษาไทย วิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ และภาษาไทย

บรรณานุกรม

- กึ่งกาญจน์ สิริสุคนธ์ และกนก อินทรพฤกษ์. รายงานผลการประเมิน
คุณภาพการศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา
2540. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ, 2542.
- โกวิท ประวาลพฤกษ์ และคณะ. รายงานการวิจัย เรื่อง การวิจัย
สังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
(ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ : โครงการจัดป้จจัยด้านความพร้อม
ของหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2532 ก.
- โกวิท ประวาลพฤกษ์ และคณะ. รายงานการวิจัย เรื่อง การวิจัย
สังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 (ฉบับย่อ). กรุงเทพฯ : โครงการจัดป้จจัยด้านความพร้อม
ของหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2532 ข.
- โกวิท ประวาลพฤกษ์ และคณะ. รายงานการวิจัย เรื่อง การวิจัย
สังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธ
ศักราช 2524 (ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ : โครงการจัดป้จจัย
ด้านความพร้อมของหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ,
2532 ค.
- จิตราภา กุลชลบุตร. รายงานการวิจัยการติดตามนักเรียนที่จบ ป. 6
รุ่นแรกของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ใน
ระดับมัธยมศึกษา ระยะที่ 1 ปีการศึกษา 2526-2529. กรุงเทพฯ :
กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ,
2534 ก.

จิตราภา กุลชลบุตร. รายงานการวิจัยการติดตามนักเรียนที่จบ ป. 8
รุ่นแรกของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในระดับ
มัธยมศึกษา ระยะที่ 2 ปีการศึกษา 2530-2532. กรุงเทพฯ :
กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ,
2534 ข.

จิตริยา ไชยศรีพรหม และธัญญา เรืองแก้ว. ผลการประเมินคุณภาพ
การศึกษาระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2539. กรุงเทพฯ :
สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ,
2540.

ชัยวัฒน์ วัชรมัย และกนก อินทรพฤกษ์. รายงานผลการประเมินคุณภาพ
การศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2540.
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2542.

ไครรงค์ เจนการ. รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร ปีการศึกษา
2535 ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการ
ศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538.

ปฏิพัทธ์ สุวรรณสร. รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับมัธยม
ศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2536. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบ
ทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538.

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ. การประเมินหลักสูตรมัธยม
ศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 : กระบวนการนำหลักสูตร
ไปใช้. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2535.

พันธุ์ชัย วิหคโต. การวิเคราะห์งานวิจัยการศึกษาด้านประถมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2532.

พันธุ์ชัย วิหคโต. รายงานการวิจัยการศึกษาสถานภาพของการจัดการเรียนวิชาอาชีพ และการใช้วิทยากรและสถานประกอบการตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2525.

พิบูล สีนางพงษ์. การศึกษาลักษณะการจัดทำรายวิชาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.

มณีนภา ชุตินุตร. รายงานการวิจัย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2537.

เยี่ยม ใจเพียร และวิเคราะห์ สีนางพงษ์. รายงานการประเมินมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประจำปีการศึกษา 2524. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2525.

ลักณา เบญจอรุวงศ์. รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร ปีการศึกษา 2533 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.

วันนิภา เลิศล้ำศรีเทียน และคณะ. รายงานการประเมินการใช้หลักสูตร ปีการศึกษา 2535 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538.

ศรีสมร พุ่มสะอาด. สารบัญสำคัญของผลการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพของ
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533).
กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษา
ธิการ, 2540 ก.

ศรีสมร พุ่มสะอาด. สารบัญสำคัญของผลการวิจัย เรื่อง สัมฤทธิ์ผลของ
หลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 "วิจัยทัศน์
การมัธยมศึกษา ในอนาคต : สารและมุมมอง". กรุงเทพฯ :
กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 ข.
ศึกษาธิการ, กระทรวง. การปฏิรูปการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ปี 2550.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา สำนักงาน
ปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2540.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับ
ปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2533.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช
2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ
: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2541.

- สายสมร ชาติยานนท์ และคณะ. รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร
ปีการศึกษา 2533 ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนัก
ทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2535.
- อรุณศรี อนันตรศิริชัย. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 5 ที่เรียนตามหลักสูตรประถม
ศึกษาระดับทดลอง และที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธ
ศักราช 2503. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ. 2527.
- อรุณศรี อนันตรศิริชัย. การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนของ
ครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนตามหลักสูตร
ประถมศึกษา (ฉบับทดลอง) พุทธศักราช 2521 และที่เรียนตาม
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503. กรุงเทพฯ : กอง
วิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2523.
- อรุณศรี อนันตรศิริชัย. รายงานการวิจัย เรื่อง การสังเคราะห์ผลการใช้
หลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ :
กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2537.
- อรุณศรี อนันตรศิริชัย. รายงานการวิจัย เรื่อง ภาพรวมการใช้หลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).
กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ. 2535.
- อรุณศรี อนันตรศิริชัย และประไพ วรสกุล. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 3 ที่เรียน
ตามหลักสูตรประถมศึกษาฉบับทดลอง และที่เรียนตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2503. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการ
ศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2523.

อรุณศรี อนันตรศิริชัย และมณีนภา ชูติบุตร. การประเมินผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4
ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาฉบับทดลอง และที่เรียนตาม
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503. กรุงเทพฯ : กอง
วิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.

คณะผู้ดำเนินการวิจัย

ที่ปรึกษา

อธิบดีกรมวิชาการ

นางสาวศรีสมร พุ่มสอาด

นางพันธุณี วิหคโต

ผู้อำนวยการกองวิจัยทางการศึกษา

หัวหน้ากลุ่มวิจัยและประเมินผลกระบวนการ
การเรียนการสอน

ผู้รวบรวมข้อมูล

นายวีวัตร์ สิริภูบาล และนางสาววิรัชชา สายแก้ว

ผู้วิเคราะห์และเขียนรายงานการวิจัย

นายวีวัตร์ สิริภูบาล

ผู้พิจารณารายงานการวิจัย

นางสาวศรีสมร พุ่มสอาด

นางพันธุณี วิหคโต

ผู้อำนวยการกองวิจัยทางการศึกษา

หัวหน้ากลุ่มวิจัยและประเมินผลกระบวนการ
การเรียนการสอน

นายผดุงชัย ภูพัฒน์

ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง

ผู้จัดพิมพ์ต้นฉบับ

นางสาวทรงสนีย์ ถนอมจิตร

ผู้ออกแบบปก

นายวีวัตร์ สิริภูบาล

